

Beispielaufgabe für das Abitur ab 2024

Niederländisch (f), Grundkurs

Aufgabenstellung

Klausurteil Leseverstehen und Schreiben integriert

Opdracht:

1. Vat de onderzoeksresultaten van Van Stipriaan in verband met de omgang van de slavernij in de schoolboeken en de rol van Rotterdam in het slavernijverleden samen.
2. Analyseer hoe Van Stipriaan zijn opvattingen in dit interview onder de aandacht brengt. Ga hierbij in op de wijze waarop hij argumenteert en zijn stijl.
3. Kies uit **één** van de volgende opdrachten:

3.1 Na je schooltijd loop je stage op een Nederlandse havo/vwo-school in Rotterdam. Een groep leerlingen wil voor de les geschiedenis een podcast maken over de vraag: "Is het slavernijverleden echt verleden?" en zoekt nog een gast. Ze vragen om jouw mening over de historicus Alex van Stipriaan.

Schrijf de tekst voor **een spreekbeurt** voor de leerlingen waarin je op basis van het artikel van Sjoerd Wielenga beoordeelt of Van Stipriaan een interessante gastspreker kan zijn. Ga hierbij ook in op zijn stelling "slavernij is precies het tegenovergestelde van modern burgerschap".

of

3.2 Je doet mee in een digitaal project over het koloniaal verleden van Europa met afbeeldingen en opinieartikels voor een breed publiek. Onder andere komt er de cartoon van LECTRER te staan.

Schrijf op basis van je kennis over het thema 'verwerking van het koloniaal verleden' **een commentaar** over huidige tendensen waarin je rekening houdt met de boodschap van de cartoon.

Materialgrundlage

Sjoerd Wielenga: Vertel het héle koloniale verhaal. EUR, Webseite Universität van Rotterdam. (701 Wörter)
<https://www.eur.nl/onderwijs/alumni/content-voor-alumni/erasmus-alumni-magazine/vertel-het-hele-koloniale-verhaal>

TA 3.2 LECTR, wöchentlicher Cartoon in De Standaard
https://www.standaard.be/cnt/dmf20200602_04977926?pid=8550003

Klausurteil A

Informatie over de auteur en de tekst: Sjoerd Wielenga is vrije journalist en redacteur van EUR, de website van de Universiteit van Rotterdam. Deze bijdrage staat in de rubriek "Content voor Alumni", waarin inspirerende verhalen gepresenteerd worden aan toenmalige studenten. In dit artikel portretteert Wielenga professor Alex van Stipriaan.

5 Sjoerd Wielenga: Vertel het héle koloniale verhaal

Alex van Stipriaan, hoogleraar Caribische Geschiedenis aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, deed onderzoek naar de geschiedenismethoden voor het voortgezet onderwijs. Ook werkt hij aan een boek over Rotterdam en het slavernijverleden.

10 'De schoolmethoden zijn sinds de jaren tachtig meer aandacht gaan besteden aan de kolonisatie van de Caribische landen door Nederland en aan het daarbij behorende slavernijverleden. In de jaren daarvoor was de geschiedenis als het ware naast je komen wonen, doordat Surinamers en Antillianen migreerden naar Nederland. Nu kon je ineens vragen aan je buurman: hoe kan het dat jij een Afrikaans uiterlijk hebt, terwijl je uit Zuid-Amerika komt? Op school leerden veel Nederlanders lange tijd nauwelijks iets over het
15 slavernijverleden, omdat de vaderlandse geschiedenislessen bedoeld waren om trotse burgers te creëren. Na 2010 neemt de belangstelling in de geschiedenismethoden voor het

koloniaal verleden weer iets af. Sommige methoden worden aangeprezen met: nu met meer aandacht voor nationale geschiedenis!’

Het slavernijverleden ís toch nationale geschiedenis?

20 ‘Dat vind ik ook, maar daar is niet iedereen het mee eens. Velen willen de geschiedenis graag positief zien en zijn bijvoorbeeld de discussie over zwarte piet zat. Of er wordt gezegd: het slavernijverleden staat toch al in onze geschiedenisboeken. Dat klopt, het is ook verplicht, maar het gaat om de toon en om het perspectief. Neem een zin over kolonialisme als: ‘Meestal was een aantal schoten met de scheepskanonnen voldoende om de inheemse

25 bevolking tot samenwerking te bewegen.’ Dat dit anno 2018 bestaat! Of het consequente gebruik van de term zwarte slaven, terwijl degenen die hen exploiteerden geen kleur meekrijgen. Kleur en positie worden daarmee eenzijdig benadrukt. En dat terwijl de leerlingenpopulatie voor wie de boeken bedoeld zijn, multi-etnisch is. Geen enkele methode toont de eeuwenlange ellende van het slavenleven. Nee, staat in recente

30 onderwijsmethoden: ‘zij verbouwden rietsuiker en tabak op plantages’ en ‘de WIC-kolonies konden alleen winst maken, als er steeds opnieuw slaven werden aangevoerd.’ Vaak wordt slavernij ‘een zwarte bladzijde in de Nederlandse geschiedenis’ genoemd, maar dat suggereert dat het een uitzondering is in een verder glanzend verhaal. Het gaat nu juist om het héle verhaal.’

35 **Welk verhaal moet er volgens u w l verteld worden?**

‘Docenten zouden hun, door de overheid verplicht gestelde, lessen burgerschap kunnen combineren met slavernijgeschiedenis. Want slavernij is precies het tegenovergestelde van modern burgerschap, een idee ontstaan in de Verlichting. In diezelfde periode vonden slavernij en kolonialisme plaats. Vrijheid, ‘Vertel het héle koloniale verhaal’ Gelijkheid,

40 Broederschap in Europa werd mede betaald uit de onvrijheid in de koloniën. Als je over de Verlichting zegt: daar komen we vandaan, vertel dan ook het andere verhaal. Docenten kunnen dit actueel maken met vragen als: wat is vrijheid, waar komt racisme in Nederland vandaan? Maar ook: waarom zitten er zo veel woorden Sranan en Papiamentu in hedendaagse jongerentaal? Wat is de oorsprong van rap?’

45 **Rotterdam**

Alex van Stipriaan werkt momenteel aan twee boeken. Een boek over de cultuurgeschiedenis van slavernij moet rond 2020 verschijnen. In opdracht van de Gemeente Rotterdam werkt hij ook aan het boek 'Rotterdam en zijn slavernijverleden', dat volgend jaar uitkomt. Van Stipriaan: 'Dat laatste boek gaat over vragen als: wat was de rol van Rotterdam in de slavernij? En: hoe was de stad aanwezig in de slavenkolonies? Forten en plantages werden naar de stad vernoemd, zeelieden en soldaten uit de stad kwamen er terecht en sommige Rotterdammers kwamen rijk terug uit de kolonies en kochten mooie buitenhuizen. De firma Coopstad & Rochussen was een van de grootste slavenhandelaren en meerdere Rotterdamse koopmanshuizen hadden voor miljoenen aan hypotheek op slavenplantages. En bedenk dat de meeste producten voor de slaveneconomieën onder meer in Rotterdam en omgeving werden geproduceerd: schepen, kaas, jenever, naaigaren, touw, scheppen, spijkers, geweren, kaarsen, schrijfgerei, huisraad, kleding, enzovoorts. Niet alleen rijke ondernemers hadden baat bij het koloniale systeem.'

Wisten Rotterdammers destijds van de slavernij overzee?

60 'Zeker wel. Predikanten brachten het – positief of negatief – in hun preken ter sprake. Bovendien keerden sommige rijk geworden Nederlanders uit de kolonies terug en namen voormalig slaafgemaakte bediendes mee. Ook zijn er tienduizenden Nederlandse zeelui, soldaten en ambtenaren door de tijd heen teruggekeerd. Er moeten dus veel verhalen gecirculeerd hebben.'

65 Naam: Alex van Stipriaan

Studie: Phd aan de Vrije Universiteit Amsterdam

Functie: Hoogleraar Caribische geschiedenis

bron: Sjoerd Wielenga: Vertel het héle koloniale verhaal. Website van de Universiteit van Rotterdam, 1 november 2022. <https://www.eur.nl/onderwijs/alumni/content-voor-alumni/erasmus-alumni-magazine/vertel-het-hele-koloniale-verhaal>

3.2

Informatie over de cartoonist en de cartoon: Cartoonist LECTRER publiceert wekelijks een nieuwe cartoon in "De Standaard". In deze cartoon verwijst "beeldenstorm" naar grootschalige acties van protestanten in de 16^e eeuw. Deze stormden katholieke kerken binnen en vernielden heiligenbeelden om de verering van heiligen tegen te werken

bron: LECTRER (cartoonist) op De Standaard (Belgisch dagblad), 11 juni 2022